

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ความไม่รู้ ! นี่ความไม่รู้ เด็กไม่รู้เรื่อง เห็นใหม่ “ความไม่รู้ก็คืออวิชา” แล้วอวิชาคือความไม่รู้เรื่องเลยหรือ... ไม่ใช่!

ความไม่รู้ก็คือความไม่รู้ความผิดความถูกต้อง ไม่รู้ผิดชอบชั่วดี แต่ตัวมันเองรู้ตัวมันเองนะ อวิชานี้..

ถ้าอวิชามันคือสิ่งที่มีชีวิต เราถึงบอกว่าธาตุรู้ที่สำคัญมาก.. ธาตุรู้เป็นธาตุที่เป็นสิ่งที่มีชีวิต แต่พวกเราเข้าใจกันผิด ! เข้าใจกันผิดว่า “จิตดวงหนึ่งเกิดขึ้นแล้วตายไป.. จิตดวงเก่ามาจากจิตดวงใหม่” เพราะอะไร เพราะว่าเราเข้าไปไม่ถึงสังขาร.. ถ้าเข้าถึงสังขารนะ ไม่มีหรอก!

สันตติ.. คำว่าสันตติ คือพระพุทธเจ้าพยายามจะอธิบายให้เห็นว่า การเกิดดับๆ ความสันตติ เราก็บอกว่าทุกอย่างโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งมันแปรสภาพหมดเลย แล้วจิตนี้มันจะเป็นธาตุที่คงที่ตายตัวเข้ากับอนิจจังได้อย่างไร

การเข้ากับอนิจจังคือการเปลี่ยนแปลง แต่เปลี่ยนแปลงแบบคงที่ เปลี่ยนแปลงแบบมันมีของมันอยู่ ทีนี้พอเปลี่ยนแปลงแบบมีของมันอยู่ พระพุทธเจ้าถึงใช้คำว่า “สันตติ ! คือตัวมันเอง เกิดในตัวของมันเอง”

เหมือนพืชเห็นใหม่ คูสิเวลามันออกช่อออกดอก มันเป็นดอกนี้ มันเกี่ยวเนื่องต่อเนื่องกันมา ทีนี้การเกี่ยวเนื่องต่อเนื่องกันมา พอมันหลุดออกจากขั้วแล้วมันก็จบ... แต่จิตนี้มันไม่จบใจ จิตนี้มันไม่จบของมัน มันมีสันตติของมัน มันไม่จบของมัน เพราะมันเวียนตายเวียนเกิดของมัน

ทีนี้พอเกิดขึ้นมาแล้ว เกิดขึ้นมาในสภาพหนึ่งชาติหนึ่ง พอชาติหนึ่งก็ไร้เดียงสา ถ้าไร้เดียงสา แล้วทำไมเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาแล้ว ทำไมเปล่งปฏิญาณว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย”

เพิ่งคลอมาเหมือนกัน นิ้วอุณิภาวะของจิตไม่เหมือนกัน เด็ก ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร คำว่าเป็นพระอรหันต์นะ คำว่าพระอรหันต์ของเราคือมันต้องมีมรรคญาณ พระอรหันต์มันต้องชำระกิเลสในหัวใจของมัน แล้วเด็ก ๗ ขวบนี้มันชำระกิเลสของมันได้อย่างไร แสดงว่าเด็ก ๗ ขวบนั้น มีอุณิภาวะมาก เด็ก ๗ ขวบนั้นมีความรับผิดชอบมาก เหมือนที่ว่าไอคิวสูงๆ ไง

ไอคิวนี้มันเกิดชั่วคราวนะ... แต่ถ้ามันเป็นอริยสัจ มันเป็นความจริงนี้ มันเกิดจากจิต พอมันเกิดจากจิต แล้วมันอยู่กับจิต เห็นไหม คุณิเราทำคุณงามความดีนี้เป็นอามิส สิ่งที่เราทำคุณงามความดี เราเสียสละต่างๆ ขึ้นมานี้เพื่อพัฒนาใจของเรา เพราะใจของเรานั้นมันเป็นผู้เสียสละ พอเสียสละขึ้นมานี้ผลตอบสนอง ผลดันขั้วมันอยู่ที่ใจ พอดันขั้วอยู่ที่ใจแล้วมันก็ได้บุญ เห็นไหม

สิ่งที่เป็นการกระทำ นี้กรรมดีทำให้มันเกิดในสิ่งที่ดี ! กรรมดีทำให้เกิดในสิ่งที่ดีนะ

เวลาพูดถึง นิ้วพูดถึงเรื่องของวัฏฏะนะ เขามิณะคนที่เขาไปเห็นมา สมมุติว่าเรานินะ เราเสียสละเสื้อผ้า ผ้าผ่อนแพรพันให้คนอื่นได้ใช้ คนอื่นพอเขาใช้แล้วนี้ เวลาเขาได้แล้วเขามีความชื่นใจไหม อย่างเรานี้เป็นคนที่ยึดคักขาดแคลน แล้วมีคนเขาบริจาคเรามา เราได้ใช้สิ่งนั้นนี้เราจะภูมิใจไหม... เราภูมิใจไป พอตายไปแล้วไปเกิดในขมบาล

ฉะนั้นพอเกิดในขมบาลนะ แล้วคนที่ให้ตายไปพร้อมกัน พอตายไปพร้อมกันนะ เสื้อผ้าของคนที่ไม่ได้อยู่ในขมบาลนี้หลุดมาเป็นของคนที่ไม่ให้หมดทันทีเลย

สิ่งนี้เวลาเราบริจาคกันในโลกนี้ เราบริจาคกันได้ บอกว่าสิ่งที่เราเสียสละออกไปนี้มันเป็นบุญของเรา... เป็นบุญของเรา เราก็กว่าเป็นบุญของเราได้อย่างไร เราเป็นผู้ที่เสียสละออกไป หลุดจากมือเราไป แล้วมันจะเป็นของเราได้อย่างไร...

มันเป็นของเราด้วยนามธรรม เป็นของเราด้วยความรู้สึก.. เป็นของเราด้วยหัวใจ เพราะหัวใจของเราเป็นผู้ที่เสียสละใจใหม่ แต่เสื้อผ้าสิ่งของนี้ไม่ได้อยู่กับเราหรอก มันไปอยู่กับผู้อื่นเพราะเราเสียสละ แต่ถ้าเราเก็บไว้กับเรา นี่มันเป็นของเรา

ถ้าเก็บไว้เป็นของเรา แต่เราไม่ได้ทำอะไรเลยนะ เวลาเราตายไปนะ สิ่งของของเราที่หาไว้มันจะตกอยู่กับวิญญูณีนี้ ตกอยู่กับภพชาตินี้ แล้วจิตใจของเราจะไปด้วยความแห่งผาก แต่เวลาเราเสียสละออกไป เห็นไหม ของที่มันหลุดจากเราไป คุณติแต่ใจมันรับรู้ ! ใจมันรับรู้ นี้เวลาตายไปนะ คำว่าไปยมบาล ไปเจอสภาวะแบบนั้น...

ในวิญญูณีนี้ละ กรรมเป็นอินไทย คำว่า “อินไทย” นี้มันไม่ใช่วิทยาศาสตร์ ! ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์นะ คนที่ปฏิบัติมาจะบอกว่า “เวลามรรคสามัคคี มรรครวมตัว สมุจเฉท ปหานฆ่ากิเลส มันต้องใช้น้ำหนักของสติ น้ำหนักเท่าไร น้ำหนักของสมาธิเท่าไร น้ำหนักของปัญญาเท่าไร” นี้เราคิดแบบวิทยาศาสตร์ไง

แต่คำว่าน้ำหนักมันก็เหมือนกับรสชาติของอาหาร คนชอบรสเผ็ด ชอบรสหวาน ชอบรสเค็ม นี้คำว่าชอบแต่ละรส ความชอบมันก็แตกต่างกัน น้ำหนักมันแตกต่างกันตรงนี้ไง ตรงที่เกี่ยวกับความชอบใจ นี้เกี่ยวกับความชอบ.. ชอบในรสอาหารนะ แต่เรื่องของกิเลสนี้ไม่ได้เกี่ยวกับความชอบ มันเกี่ยวกับจริตของมัน น้ำหนักของมันมีเท่าไร

ฉะนั้นน้ำหนักของมรรคญาณ น้ำหนักของมรรคสามัคคี นี้มันแตกต่างกันทุกคนแหละ ไม่เท่ากันหรอก ! พอมันไม่เท่ากัน เห็นไหม แต่นี้เราคิดแบบวิทยาศาสตร์ใช้ไหม พวกที่คิดแบบวิทยาศาสตร์เขาบอกว่า นี่ทำบุญแล้วต้องเป็นอย่างนั้น.. ต้องเป็นอย่างนั้น นี้วิญญูณีเขาบอกว่าตายแล้วต้องไปยมบาล..

เทวดาไม่ต้องไปยมบาลนะ เทวดานี้เวลาทำชั่วของเขา เขาหลุดไปอยู่นรกอเวจีเลย ไม่ต้องไปยมบาล แต่เวลาพวกเรานี้ละ พวกกึ่งๆ นี้ต้องไปยมบาล แต่ถ้าทำดีสุดๆ นะ จิตตฤหบดีนี้ไม่ต้องไปเลย เวลาจะตายนี้ะรถม้ามาหมดเลย สวรรค์เปิดหมดเลย จะไปชั้นไหนก็ได้เลือกเอาเลย ! เลือกเอาเลยนะ

แต่เวลาเลือกเอาเลยนี้ คนที่ไม่เป็นนะ... คนที่ไม่เป็น คนที่ไม่เข้าใจนะ พอเขาพูดอย่างนั้นเข้าหน่อยก็เพื่อนะ โอ้.. คนนี้ใกล้ตายแล้ว โอ้โฮ.. เพ้อ ! นี้เพราะเราไม่เชื่อ ถ้าคนไม่เชื่อก็มองไปอีกอย่างหนึ่ง มันมองไปอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะมองเป็นประเพณีวัฒนธรรมไง

คูสิวัณธรรมของชาวพุทธ เห็นใหม่ เราเห็นของเรา เราเข้าใจของเรา เราดูหนัง
ละคร เห็นใหม่ เราเห็นภาพของเรา แล้วพอเราคิดจินตนาการไป นี่มันไปเหมือนหนัง
เหมือนละครไง

เหมือนกับในพระไตรปิฎก นี่ชาดก.. ชาดก ทุกคนดูถูกกันมาก นักวิทยาศาสตร์ดู
ถูกพระไตรปิฎกว่าชาดกนี่เป็นนิทาน.. นกแขกเต้าเลี้ยงแม่ เรื่องต่างๆ นี่ไปดูถูก แต่อัน
นี้มันเป็นภพชาติของพระพุทธเจ้านะ ! พระพุทธเจ้าเกิดชาติหนึ่งๆ พระพุทธเจ้าก็
อธิบายชาติหนึ่งๆ แต่เราไปมองกันว่าเป็นนิทาน มันไม่ให้ค่าเท่ากับอริยสัจ เท่ากับ
วิทยาศาสตร์ แต่มันเป็นความจริงของมันอย่างนั้น

นี่ไงผลของกรรม ! ผลของกรรม นี่ถ้าเป็นผลของวิญญูมันไม่ใช่วิทยาศาสตร์
วิทยาศาสตร์มันเป็นทฤษฎี ต้องตายตัว ต้องพิสูจน์ได้ ! แต่นี่พอเราตายไปแล้วเราไป
ยมบาล นี่ไปพิสูจน์กันที่ไหนล่ะ พิสูจน์ว่าเราเป็นแล้วๆ ทุกทีเลย พอเราไปเป็นอย่างนั้น
แล้วนี่ อ้อ ! อ้อ.. แล้วไปบอกใครก็ไม่ได้ แล้วไปเกิดชาติไหนก็บอกใครไม่ได้ แล้วก็อยู่
อย่างนั้นแหละ แล้วพอตัวเองไปพบเอง ตัวเองไปสัมผัสเองนะ เวลาไปเกิดในภพชาติ
ใหม่ ก็ว่าไม่มี นรก-สวรรค์ไม่มี ทุกอย่างไม่มี มันมีแต่ปัจจุบันนี้

นี่อวิชชาไง ! อวิชชามันปิดตา มันไม่เข้าใจของมันไง... แต่ว่าถ้ามันเข้าใจนะ
บุพเพนิวาสานุสติญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ตั้งแต่พระ
เวสสันดรไป ทำไม่ถึงตั้งแต่พระเวสสันดรไปละ.. เพราะความเสียดลอย่างนั้นใช่ไหม
เพราะมีบุญกุศลอย่างนั้นใช่ไหม ทำให้จิตใจนี้เข้มแข็งขึ้นมาใช่ไหม นี่เราทำของเรา คูสิ
ดูอย่างเช่นผู้นำนะ ผู้นำนี้เวลาเขานำของเขา เขาดูแลสังคมของเขา เห็นใหม่ เขาควบคุม
สังคมของเขา เขาดูแลของเขา แล้วพวกนั้นก็เชื่อผู้นำ แล้วผู้นำก็นำไป

จิตปัจจุบันมันเป็นผู้นำ ! นำสิ่งที่เราสะสมในหัวใจมาตลอด เห็นใหม่ นี่ภพชาติ
ต่างๆ มันก็สะสมๆ มา แต่จิตที่เป็นปัจจุบัน จิตที่มันพัฒนาขึ้นมา มันมีนั้นรองรับมา มัน
รองรับสิ่งนี้มา พอรองรับสิ่งนี้มา นี่มันเข้าใจในตัวของตัวเอง... เข้าใจเองนะ ! แล้วจะพูด
กับใครนะ...

คนที่ภาวนาส่วนใหญ่แล้ว เวลาไปกระทบสิ่งใดแล้วไม่ค่อยกล้าพูดกับใคร ที่ไม่
กล้าพูดกับใครเพราะอะไร เพราะเราอธิบายไม่ได้ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราจะ คูสิ

อย่างเช่นหลวงปู่มั่นไง เวลาใครพูดอะไรนี่ท่านจะเข้าใจหมดเลย คุณสิเวลาแม่จี๊กั้งที่ไปถามหลวงปู่มั่นใช่ไหม นี่ท่านไม่ค้าน แล้วท่านก็ไม่ส่งเสริมนะ

เวลาท่านบอก ทำไมนี่.. โอ้อโฮ.. ทำไมตัวเหลืองๆ มา มีตั้งหลายหน้า มี ๔ หน้า ๕ หน้า ท่านก็บอกว่านี่เป็นพรหม ท่านก็พูดแค่นี้แหละ พูดแค่นี้เพราะอะไร เพราะคนที่พูดมากไป นี่มันไปยกจิตใจนี้ยกไม่ได้

เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะ จะภาวนามาขนาดไหนนะ ไปรายงานท่านแล้วท่านไม่เคยชมเลย ท่านมีแต่กระหนาบเอา.. กระหนาบเอา มีแต่กระหนาบเพราะอะไร

“เพราะความดีที่มีกว่านี้ยังมีอยู่ ! ความดีต้องดีขึ้นไปกว่านี้มันยังมีอยู่” ทุกคนไม่ถึงที่สุดแล้ว นี่มันต้องพัฒนาความดีของเราไป..

แต่ถ้าบอกว่า โอ้อโฮ.. ภาวนาดีนะ คนนี้เก่งมากนะ.. กลับไปมันไปปุ่เถื่อนะ แล้วมันก็นอนจมอยู่อย่างนั้นแหละ ว่าเก่งแล้วไง มันไม่ทำหรรอก แต่ถ้าบอกว่านี่ภาวนามาแล้ว ต้องทำอย่างนั้นต่อไป.. ต้องทำอย่างนั้นต่อไป.. แล้วทำต่อไปแล้วต้องคอยขนาบ

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา เราโดนอย่างนี้มาตลอด ทำดีขนาดไหนไม่เคยชมเลย ไม่เคยได้รับคำชมเลย มีแต่ค้อนกับค้อน อัดอย่างเดียว อัดแล้วอัดอีก แต่เราเป็นคนดีขึ้นมาได้ เห็นไหม แต่ทางเรานี้จะชมจะอะไรต่างๆ

ทีนี้พอมันเป็นความจริงอันนั้นไปแล้ว เราจะรู้ของเรา ถ้าเรารู้ของเรานี้มันเป็นความจริงของเรา สิ่งนี้มันเป็นการปฏิบัติของเราะ นี่พูดถึงผลไง !

เราเป็นชาวพุทธนะ ประเพณีวัฒนธรรมที่เขาทำๆ กันก็มี เห็นไหม คุณสิวันนักขัตฤกษ์เขาไปทำบุญกุศลกัน วันสำคัญทางพุทธศาสนา รัฐบาลต้องประกาศนะ ว่าให้ชาวพุทธนี้ให้รู้จักเข้าวัดเข้าวา ให้ชาวพุทธใกล้วัดใกล้วา ชาวพุทธจะได้มีศีลธรรม ชาวพุทธจะได้มีที่พึ่งอาศัย หัวใจมันจะได้ไม่ว่าเหว่จนเกินไปนัก เดี่ยวเขาต้องชักนำกันมาเพื่อให้เราหาที่พึ่งกัน

นั่นเป็นศาสนาประเพณีวัฒนธรรม แล้วเราก็คัดเลือกของเรา เราจะเอาคุณงามความดีของเรา เราจะเอาแก่นของเรา เราจะหาความจริงของเรา

ถ้าหาความจริงของเรา เราก็ต้องเข้มข้นขึ้นมา แล้วเข้มข้นที่ไหนล่ะ เข้มข้นที่
ความรู้สึกรู้สึกของเรา เข้มข้นที่หัวใจของเรา ใครจะติฉินนินทา ใครจะถากถาง นั่นมันเป็นเรื่อง
ของเขาละ โลกธรรม ๘ มันมีโดยธรรมชาติของมันอย่างนั้นแหละ แต่ถ้าเราเข้มแข็ง
ของเราละ เรามีจุดยืนของเรา ความคิดของเราแท้ๆ ! คูสิเจ็บไข้ได้ป่วยทุกคนไม่อยากเป็น
ทุกคนอยากแข็งแรง ทุกคนอยากปลอดภัย

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันแข็งแรง เห็นไหม คุณะเวลาโลกจริต.. คนโลก คนโลก
จริต นี่เขาหลอกลวงได้ เขาชักนำได้ง่าย เขาชักจูงกันไป แต่ถ้าคนมีปัญญา คนมีจุดยืน
เวลาใครจะชักนำเราไป นี่เรามีปัญญาของเราละ

นี่ก็เหมือนกัน เราจะแสวงหาของเรา ประเพณีวัฒนธรรมเราก็ไม่ได้ไปคัดค้านเขา
หรือ เพราะอะไร ดูอย่างเช่นเด็กสิ กว่าเด็กมันจะโตขึ้นมา มันก็ต้องมีพ่อแม่เลี้ยงมันมา
จิตใจของคนที่จะเข้าสู่วัดสู่วา เข้าสู่ศีลธรรม มันก็เป็นอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ เราก็เป็นมา
อย่างนี้ เราก็เป็นนะ เราก็ยังแปลกใจ ไปวัดไปวาเนี่ยเขาไปทำกันอย่างไร ตอนเป็นเด็กไม่
เข้าใจหรือ ไม่รู้หรือ แล้วเวลาไปแล้วก็ยังไม่เข้าใจใหญ่เลย

นี่เพราะไปดูแต่คำรับตำรา ศาสนพิธีว่าพิธีต้องทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้น... แล้วทำ
อย่างนั้นเราก็คิดพิธี เห็นไหม พอเราปฏิบัติไปนี่เราวางพิธีหมดเลย ดูอย่างอาหารสิ เวลา
เราตักใส่ภาชนะแล้ว เราจะกินอย่างเดียว แต่กว่าจะใส่ภาชนะได้นะ โอ้โฮ.. เขาต้องตัก
ต้องตวง ต้องทำ กว่าขึ้นตอนที่กว่าจะได้เสร็จขึ้นโต๊ะ กว่าจะได้กินนะตั้งครึ่งวัน แต่ถ้า
เราก็รู้ของเรา เราอยู่บ้านของเรา เราอยู่ในที่รโหฐานของเรา เราหิวเราก็กิน เราก็ทำของ
เราเราก็รักษาของเรา

ปฏิบัติก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมา พิธีก็คือพิธี ! พิธีนี้เข้าใจ เห็นไหม คูสิ
เวลาโยมมานี้แตกต่างหลากหลายกันมานะ เหมือนดอกไม้หลากสี ถ้ามันมีด้ายร้อยขึ้นมา
มันก็เป็นพวงมาลัย

ความคิดของคนมันแตกต่างหลากหลาย พิธีนั้นเขาทำให้เหมือนกัน เพื่อให้เป็น
พิธีนั้น ! แต่ถ้าเราเข้าถึงสัจธรรมแล้ว พิธีนั้นก็วางไว้ เราทำด้วยน้ำใจใจ อย่างเช่น
กรวดน้ำนี่ เขาต้องกรวดน้ำ เพราะจิตใจมันโลเล ก็ต้องเอาน้ำมาเพื่อให้จิตใจมันสงบที่น้ำ
นั่น ให้จิตใจมันนิ่ง แล้วได้อุทิศส่วนกุศลไป

เราฝึกของเรา เราเสียสละมาตั้งแต่ที่บ้าน เราคิดว่าเราจะทำบุญมาตั้งแต่ที่บ้าน น้ำ
นั้นมันเป็นภาระต้องหามา แต่น้ำใจนี้กรวดได้ ! ความคิดนี้ ! เวลาพระให้พร.. ความรู้สึก
นี่นึกเลย ! พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย เจ้ากรรมนายเวร

เพราะน้ำที่เขากรวดน้ำกันเขาก็กรวดมาที่นี้ เขาก็กรวดมาที่หัวใจนี้แหละ เห็น
ใหม่ คุณติประเพณีวัฒนธรรมมันแตกต่างกันหลากหลายขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจเราที่พัฒนาขึ้นมาแล้ว ทำไมเราต้องกลับไปสู่น้ำล่ะ... ถ้ากลับ
ไปสู่น้ำ ถ้าตัวน้ำมันเป็นความดีได้จริง แม่น้ำแม่กลอง หรือแม่น้ำต่างๆ อู้อู.. มันไหลมา
ทั้งปีทั้งชาติ น้ำมันก็คือสสาร น้ำก็คือน้ำ แต่เพราะคนจับเอาน้ำมาใช้เป็นประโยชน์ เอา
น้ำมากิน เอาน้ำมาใช้สอย

นี่ก็เหมือนกัน คนที่อุทิศส่วนกุศล แต่ตัวเองไม่มีหลักมีเกณฑ์ ก็เอาน้ำนี้มาเป็น
สิ่ง ! แล้วเวลามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาแล้ว..

นี่ไงประเพณีวัฒนธรรมเป็นอย่างนั้น ! เราสู้.. เราสู้เราเข้าใจ เราไม่ปฏิเสธ เพราะ !
เพราะมันเป็นฉนวน มันเป็นช่องทาง เป็นการฝึกคน คนที่จะเป็นคนดีขึ้นมา นี่เขาต้องม
ีการฝึกฝนขึ้นมา อะไรที่เป็นแบบอย่างนี้ให้ฝึกฝนขึ้นมา แต่พวกเราฝึกแล้ว เราเข้าใจแล้ว
เราก็ก็น่าไปดิฉินนินทาใคร เราก็ก็น่าไปเยาะเย้ยถากถางใคร แต่เราสู้ เราเข้าใจใช่ไหม
เพราะว่าเราผ่านเหตุการณ์อย่างนั้นมา

แต่นี้เราไม่มีหลักใช่ไหม พอเขาบอกว่า “นี่ไปทำบุญนะ.. ไม่ได้กรวดน้ำนะ โอ้อโฮ
.. นอนก่ายหน้าผากเลย โอ้อโฮ... ทำบุญไปตั้งเยอะ แต่ไม่ได้กรวดน้ำ ก็ไม่ได้บุญ”

คนกรวดน้ำใจ.. เราคิดแล้ว เราอธิษฐานแล้ว นี่คือการกรวดน้ำ !

กรวดน้ำคือความคิดของเรานี่ไง ! ความคิดที่เรากรวด.. กรวดน้ำใจนี้ เรากรวด
แล้ว แต่เพราะเราไม่มีจุดยืนเอง พอคนเขาพูดเขาทักหน่อยเดียวว่า “ไม่ได้กรวดน้ำนะนี่
ทำบุญไม่ได้บุญนะ” เราก็นอนก่ายหน้าผากเลย

“ทั้งๆ ที่มีบุญอยู่นะ ! แต่เพราะอวิชชา เพราะความไม่รู้ เลยทำให้จิตใจมันขุ่นมัว”
แต่ถ้าจิตใจมันไม่ขุ่นมัว นี่ปฎิภาห.. ผู้ให้ ให้ด้วยความบริสุทธิ์ เห็นใหม่

ให้ด้วยความบริสุทธิ์.. ให้แล้วมีความชื่นใจ.. ผู้รับ ! รับด้วยความบริสุทธิ์ ใช้สอยด้วยความดีงาม นี่สิ่งที่ใช้สอยแล้วเกิดประโยชน์ในการภาวนา เกิดจากการกระทำของเรา นี่ปฏิบัติหาก ! มันก็จบเป็นช่วงๆ ไป เพราะชีวิตนี้มันสืบต่อไป เห็นไหม

นี่สันตติ ! มันเกิดดับ.. เกิดดับไปตลอดไป นี่การเกิดดับ..

“แต่การเกิดดับของจิตมหัศจรรย์ที่สุด” เพราะมันเกิดดับแล้วมันต่อเนื่องระหว่างภพชาติ ต่อเนื่องพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันต่อเนื่อง มันไม่สูญหาย มันไม่ขาดไป ถ้าขาดไปมันต่อเนื่องไม่ได้ จะไม่เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ผู้ปฏิบัติ.. จิตนิสัย ความคิดความเห็นของคนมันแตกต่างกันหลากหลาย คิดดีทำดีต่างๆ นี่มันสะสมมา มันมีแต่คิดดีๆ มา ใครชักจูงไปทางที่ผิดที่ไม่สมควร มันก็ไม่อยากไป แต่คนเรานี้มันไม่ให้ใครชักหรือ มันจะไปอยู่แล้ว เห็นไหม พอคนมาแบบว่าขยิบตา นี่มันวิ่งตามเขาไปเลย เพราะจิตใจมันอ่อนแอ

จิตใจเข้มแข็ง.. จิตใจอ่อนแอ.. มันเป็นสมบัติของเรา เป็นประโยชน์กับเรา เพื่อหัวใจของเราละ ! แล้วเราก็จะหัดประพฤติปฏิบัติกัน หัดกำหนดหัวใจของเรา รักษาดูแล .. แล้วหัวใจของเรา นี่เราเห็นแล้ว เห็นไหม

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต !”

เราอยากเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก.. เราอยากเฝ้านะ ถ้าเราทำสมาธิกันได้ นี่เราจะได้เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ผู้รู้.. ผู้ตื่น.. ผู้เบิกบาน..”

ผู้รู้คือพุทธะ ! พุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วสถิตอยู่ในกลางหัวใจของเรา.. เพื่อประโยชน์กับเรา.. ในชีวิตของเรา.. เอวัง